

Nadere vragen over de bijdrage inzake onderzoek voor het boek "Het verraad van Anne Frank"

1. Uit welk budget is die subsidie verleend, op grond van welke subsidie-verordening, en op grond van welke subsidie-regeling? Op grond van welk wettelijk voorschrift en voor welke activiteit?

➔ ***De bijdrage is verleend op basis van een incidentele subsidie. Daar is derhalve geen regeling voor, incidentele subsidie wordt verstrekt zonder dat daarvoor een subsidieregeling bestaat. Dat is op grond van de Algemene wet bestuursrecht toegestaan en in lijn met het steunen van innovaties in de stad en de agenda Digitale Stad.***

2. Is de subsidie verstrekt volgens de bestaande procedures voor de betreffende regeling/verordening subsidieverlening verlopen? Is het gebruikelijk dat een subsidie wordt verstrekt op basis van zo'n summier toegelichte en algemene brief?

➔ ***Dat is niet gebruikelijk. Het valt te betreuren dat er geen schriftelijke beslissing is waarin voorwaarden zijn vervat. Dit had wel moeten.***

3. De raad vroeg in februari 2022 om de mogelijkheid tot terugvorderen te onderzoeken. Het college stuurde de aanvrager in maart 2022 een brief met vragen. Het antwoord kwam in april 2022 binnen. Wat heeft het college daar vervolgens mee gedaan om te onderzoeken of de subsidie kon worden teruggevorderd? Welke stappen zijn toen gezet? Wanneer is die vraag of invordering mogelijk is dan uitgezet en hoe?

➔ ***De beweringen in de brief zijn getoetst bij verschillende personen die genoemd worden. Vervolgens is door juridische medewerkers gekeken wat eventuele afwijzingsgronden zouden kunnen zijn. Omdat er geen nadere afspraken zijn gemaakt, is geconcludeerd dat terugvorderen niet mogelijk is. Er is voor gekozen geen rapport op te stellen, maar een brief naar u te sturen met een afgestemde boodschap.***

4. Het juridisch advies dat aan de raad is gestuurd, is van 6 februari 2023 in de vorm van een zeer summiere reactie van een juridisch medewerker die een aantal aannames moet doen. Waarom is dat pas op 6 februari 2023 gekomen? Is dat toeval dat het pas kwam nadat het CDA in de commissie FDK had gevraagd naar de stand van zaken? Of waarom duurt het anders bijna een jaar om deze korte conclusie - er waren geen voorwaarden aan verbonden, en dus is er geen juridische grond voor terugvordering - te communiceren?

➔ ***Dit had veel sneller moeten. Daarvoor mijn excuses.***

5. In de brief van het college van 23 januari 2023 over deze kwestie, staat "De basis van de terugvordering zou moeten zijn in welke mate deze doelen zijn behaald. Dat is **onderzocht**. Uit het onderzoek is gebleken dat er geen juridische grond is om het bedrag terug te vorderen. De onderzoeksaanpak is voldoende gevolgd en de met de gemeente gemaakte afspraken zijn voldoende nagekomen." Als het college op 31 januari schrijft dat uit onderzoek blijkt dat er geen juridische grond is om het bedrag terug te vorderen, en wij vragen vervolgens om dat juridische onderzoek, hoe kan het dan, dat wat wij krijgen, een mail is van 6 februari 2023?

➔ ***Excuses hiervoor. Er is destijds geen schriftelijk rapport opgesteld, omdat het zo duidelijk leek.***

6. Blijkbaar is er ook eerder al juridisch onderzoek gedaan, en verwijst de wethouder in haar brief van 31 januari daarnaar. Waarom is dat dan niet ook gestuurd? Kan de raad dit ook ontvangen?

➔ ***Er is gekeken naar juridische mogelijkheden en dit zijn getoetst, wederom: hier is geen schriftelijk rapport van.***

7. Het college schrijft ook in haar brief van 23 januari: "De onderzoeksaanpak is voldoende gevolgd en de met de gemeente gemaakte afspraken zijn voldoende nagekomen." Op welke afspraken doelt dat? Hoe is dan geconstateerd dat die zijn nagekomen? Welke terugkoppeling of rapportage is er geweest vanuit de subsidie-ontvanger?

➔ ***De gemeente maakte afspraken over het ter beschikking stellen van de data. Vanuit de ontvanger zijn verschillende updates gegeven en er heeft een werkbezoek van toenmalig WH Meliani plaatsgevonden.***

8. Waarom zijn er dan geen nadere voorwaarden verbonden aan de subsidie? Is dat gebruikelijk?

➔ ***Bij incidentele subsidies worden vaker maatwerk afspraken gemaakt. In dit geval is gekozen om mee te betalen aan het data-deel van het onderzoek en als tegenprestatie is gevraagd om de gegevens publiek te ontsluiten. De bijdrage van de gemeente was derhalve niet voor het boek of voor andere specifieke publicaties. De data worden ontsloten. Nogmaals; we betreuren het dat deze voorwaarden niet op schrift zijn gesteld.***

De juridisch medewerker stelt in het communiqué van 6 februari "Ik neem aan dat op grond van de projectvoorstel van Proditione Media BV de aan de gemeente Amsterdam gevraagde bijdrage voor dit project kan worden aangemerkt als een aanvraag voor een subsidie. Het gevraagde bedrag is toegekend en uitbetaald, naar ik aanneem door of namens het college. Het ligt voor de hand om te veronderstellen dat de toekenning van de aan de gemeente gevraagde bijdrage kan worden toegerekend aan het college."

9. Waarom moet de juridisch medewerker deze aannames doen - in plaats van dat hem gewoon wordt verteld hoe dit feitelijk zit, zodat hij daarover zijn juridisch oordeel kan vellen?

-> De juridisch medewerker heeft in de korte tijd die ter beschikking stond moeten adviseren op basis van de informatie die ter beschikking was gesteld.

10. Is het gebruikelijk dat een projectvoorstel zoals dat is meegestuurd direct wordt aangemerkt als subsidie-aanvraag? In die aanvraag staat alleen zeer globaal omschreven. "Het kost zo'n twee miljoen" en "we denken aan een bijdrage van 100.000". Is deze mail dan de enige informatie die is overlegd op grond waarvan de subsidie is verleend?

→ Nee. Er zijn destijds verschillende gesprekken geweest met de initiatiefnemers en er is gesproken met de meeste van de gerenommeerde organisaties en onderzoekers die worden genoemd in de aanvraag. Die waren allemaal positief over dit initiatief.

11. Waar is dat geld nu precies aan uitgegeven? Welke controle heeft plaatsgevonden door de gemeente op de uitgaven, en de vraag of het geld is besteed aan de activiteiten waarvoor het was aangevraagd, en of dat de beleidsdoelen waar de subsidie voor is verstrekt, heeft bediend?

→ Er is een inspanningsafsprake gemaakt met betrekking tot het ontsluiten van de verzamelde data. Er is niet gevraagd specifiek uren te administreren voor deze werkzaamheden. De data worden ontsloten.

12. In de aanvraag van het bedrijf stelt het: "In het vooronderzoek van bijna een jaar, waarin vooral werd gekeken naar de haalbaarheid van het onderzoek, zijn reeds onverwachte resultaten geboekt; zo werden verloren gewaande archieven gevonden". Welke verloren gewaande archieven dan zijn gevonden? Maken deze archiefvondsten deel uit van de ingeleverde dataset?

→ De verzamelde data maken deel uit van de geleverde dataset. Begin april zijn die inzichtelijk.

13. In de brief van 23 januari 2023 schrijft de wethouder: "Het doel van de bijdrage van de gemeente Amsterdam was om 1) de onderzoekdata te delen met het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies, het Nationaal Archief en het Stadsarchief die ze waar mogelijk openbaar kunnen maken 2) de aanpak, methodiek en software beschikbaar te maken voor iedereen die het wil gebruiken voor toekomstig onderzoek (bijvoorbeeld voor kennisinstellingen en studenten)." Maar, in de subsidie-aanvraag van Proditione staat niet dat ze het geld alleen daarvoor willen gebruiken: ze vragen de bijdrage van € 100.000 aan het onderzoek in brede zin, en om samenwerking mbt de archieven. Waarom stelt de wethouder dan dat de

gemeentelijke bijdrage alleen was bedoeld voor het delen van de data en beschikbaar maken van de methodiek/software?

Omdat dit is wat we naast de aanvraag met ze hebben besproken, juist ook om toch een duidelijke voorwaarde te stellen. Waarbij we ons niet commiteren aan de inhoud van het onderzoek. De middelen zijn verstrekt voor het ontsluiten van de data. En dat is ook gebeurd.

14. Welke adviezen zijn er verstrekt, alvorens het college over is gegaan tot het toekennen van de gevraagde 100.000 euro?

Er is gekeken vanuit het perspectief van het stadsarchief, de innovatie-afdeling en agenda digitale stad. Daarnaast is gesproken met de Anne Frank Stichting en het Joods Kwartier.

15. In de aanvraag stelt het bedrijf dat de subsidie aanvraagt: "Daarnaast is dit onderzoek ook van waarde voor Amsterdam, omdat alle gegevens na afloop van het project ter beschikking zullen worden gesteld aan de onderzoeksinstituten die meewerken." Hoeveel nieuwe documenten zijn naar aanleiding van het onderzoek dan gevonden en ter beschikking gesteld aan die onderzoeksinstituten?

De hoeveelheid nieuwe documenten was niet de reden om al dan niet dit project te ondersteunen. Nieuw aan dit onderzoek is het verzamelen en combineren van data van verschillende bronnen en instellingen. Onderdeel daarvan zijn ook de interviews die zijn gehouden met personen die zich op de een of andere manier met dit onderwerp hebben beziggehouden of er bij betrokken zijn geweest. Het onderzoeksteam heeft op deze manier zelf ook weer nieuwe data gecreëerd.

16. Het college schrijft: "Er zijn tot nu toe 8200 documenten opgeleverd aan het Stadsarchief. Deze zijn inmiddels toegankelijk voor iedereen." Waar komen die documenten vandaan? Welk deel lag al bij het stadsarchief? Welk deel was dan niet eerder beschikbaar voor onderzoekers?

Het gaat om een paar honderd documenten bij het Stadsarchief, de zogenaamde archiefkaarten.

17. Is de "aanpak, methodiek, en software" nu beschikbaar gemaakt voor iedereen die het wil gebruiken, zoals de wethouder schrijft in de brief van 23 januari? Hoe verhoudt dat zich dan tot wat Proditie in april terugschrijft aan de gemeente: "De ontwikkeling van specifieke AI-software. Al in een zeer vroeg stadium waren wij in gesprek met het Amsterdamse bedrijf Xomnia. Met dit bedrijf is veelvuldig gesproken over het ontwikkelen van specifieke software die het mogelijk moest maken om enorme hoeveelheden data doorzoekbaar te maken, opdat bestaande relaties en verbintenissen die op het eerste gezicht aan het oog waren onttrokken toch zichtbaar zouden worden. Gedurende de 2017 en 2018 is er intensief samengewerkt met datawetenschappers van Xomnia. Het bedrijf heeft ons veel geleerd over de werking, de mogelijkheden en beperkingen van AI-software in verband met dit project. Al snel

werd duidelijk dat het specifiek hiervoor ontwikkelen van software niet alleen een enorme financiële investering zou verlangen, maar ook veel tijd zou vergen. Uiteindelijk is Proditione Media een samenwerking aangegaan met Microsoft USA. Microsoft wilde de AI-software voor ons ontwikkelen en is hiervoor een samenwerking aangegaan met het bedrijf Plain

*Concepts. Dit bedrijf heeft de Azure Blue software van Microsoft geheel op maat aangepast aan de wensen van het onderzoeksteam. Onze hele database (brieven, rapporten, gescande documenten, foto's etc. etc.) werd door Azure Blue ontsloten. Het zal duidelijk zijn dat wij weliswaar 'eigenaar' zijn van de database, maar niet van de Azure Blue software van Microsoft." Dit lijkt toch juist te betekenen dat een belangrijke doelstelling die het college zegt te hebben gehad met de subsidie – om die software ter beschikking te stellen aan iedereen die dat wil gebruiken – **juist niet** is voldaan, omdat die Azure Blue software dus eigendom blijft van Microsoft? In de subsidie aanvraag uit 2017 stelt Proditione dat AI wordt ontwikkeld "in samenwerking met het jonge Amsterdamse bedrijf Xomnia." Dat is dan dus toch ook niet gebeurd?*

→ *Het stuk dat ontwikkeld is door Xomnia is open source en staat op GitHub. Daarnaast bleek er meer computerkracht nodig en is Azure gebruikt.*

18. In de aanvraag staat ook: "De hiervoor ontwikkelde database met gegevens gaat het op termijn ook mogelijk maken om andere zaken dan die van de familie Frank op te lossen." In hoeverre is deze belofte uit de subsidieaanvraag voldaan?

→ *De ontsloten data kan in de toekomst door andere onderzoekers worden gebruikt. Het college kan niet vooruitlopen op dergelijk onderzoek.*